

PART B DE LA PRIMERA PROVA: EXERCICI DE CARÀCTER PRÀCTIC

OPCIÓ A

1. Comenti el següent text filosòfic: (5 punts)

« Si hi hagués una impressió que origina la idea del Jo, aquesta impressió hauria de romandre invariablement idèntica durant tota la nostra vida, ja que se suposa que el Jo existeix d'aquesta manera. Però no hi ha cap impressió que sigui constant i invariable [...] Pel que fa a mi, sempre que penetro més íntimament en allò que anomeno *mi mateix* topo en tot moment amb una percepció particular o una altra, tant si és de calor o de fred, de llum o d'ombra, d'amor o d'odi, de dolor o plaer. No em puc atrapar mai a *mi mateix* en cap cas sense una percepció, i mai no puc observar una altra cosa que la percepció. [...]

La ment és una mena de teatre en la qual diferents percepcions es presenten successivament; passen, tornen a passar, s'esvaeixen i es barregen en una varietat infinita de posicions i situacions.

No hi existeix amb propietat ni simplicitat en un temps, ni identitat al llarg de moments diferents, sigui quina sigui la inclinació natural que ens porti a imaginar aquesta simplicitat i identitat. La comparació del teatre no ens ha de confondre: són tan sols les percepcions les que constitueixen la ment, de manera que no tenim ni la noció més remota del lloc on es representen aquestes escenes, ni tan sols dels materials de què es componen.»

D. Hume, *Tractat sobre la naturalesa humana*, (1739) I, 4. [traducció]

2. Desenvolupi la qüestió ètica i/o sociològica que planteja el següent text i proposi una activitat per a una matèria del departament de Filosofia. (2,5 punts)

« La dominació masculina, que constitueix les dones en objectes simbòlics, on l'ésser (*esse*) és un ésser-percebut (*percipi*), acaba situant-les en un permanent estat d'inseguretat corporal o, més ben dit, de dependència simbòlica: les dones existeixen, en primer lloc, per i per a la mirada dels altres, és a dir, en tant que *objectes* acollidors, atractius, disponibles. »

Pierre Bourdieu, *La dominació masculina* (2000)

3. Qüestió de caràcter lògic i/o epistemològic. (2,5 punts)

Relacioni el tema de les fal·làcies amb el concepte de la postveritat i la problemàtica de les *fake news*.

PART B DE LA PRIMERA PROVA: EXERCICI DE CARÀCTER PRÀCTIC

OPCIÓ B

1. Comenti el següent text filosòfic: (5 punts)

« En aquest aspecte de summa importància existencial, l'acció, alhora, s'ha convertit en una experiència limitada a uns pocs, i aquests pocs que encara saben què significa actuar podrien ser encara més minoritaris que els artistes, i la seva experiència fins i tot més esporàdica que l'experiència genuïna de l'amor al món.

Per acabar, el pensament —que nosaltres, seguint la tradició premoderna i la moderna, hem omès de la nostra reconsideració de la *vita activa*— encara és possible, i sens dubte real, allà on els homes viuen en condicions de llibertat política. Malauradament, i en contra del que se suposa normalment de la torre d'ivori i la independència dels pensadors, cap altra capacitat humana és tan vulnerable; de fet, és més fàcil actuar en una tirania que no ho és pensar. Com a experiència viva, el pensament sempre ha estat considerat, potser d'una manera errònia, cosa d'una minoria. No seria presumptuós creure que aquesta minoria no és encara més restringida en el nostre temps. Això pot ser irrellevant, o d'una rellevància restringida, per al futur del món; en canvi, no és gens irrellevant per al futur de l'ésser humà. Ja que si a diverses de les activitats de la *vita activa* no se'ls exigís cap altra prova que el fet de ser actives, cap altra mesura que el grau de pura activitat, podria ser perfectament que el pensament les superés a totes. Qui té alguna experiència en aquest àmbit sabrà fins a quin punt l'encertava Cató quan deia: *Numquam se plus agere quam nihil cum ageret, numquam minus solum esse quam cum solus esset* —«Ningú no és mai tan actiu com quan no fa res; ningú no està menys sol com quan només està amb ell mateix».

Hannah Arendt, La condició humana (1957)

Traducció d'Oriol Farrés, 2009.

Grup Editorial 62

2. Desenvolupi des d'un punt de vista ètic i/o sociològic la qüestió: (2,5 punts)

L'amistat mata l'amor?

3. Desenvolupi la qüestió lògica i/o epistemològica que planteja el següent text i proposi una activitat per a una matèria del departament de Filosofia. (2,5 punts)

Proposi una activitat per a una matèria del Departament de Filosofia sobre la qüestió de la veritat a partir de la següent afirmació de Guy Débord a la seva obra *La societat de l'espectacle* (1967): «*En el món realment capgirat, allò que és vertader és un moment d'allò que és fals*».

Es proposen dues opcions de prova pràctica de les quals l'aspirant en tria una.

La prova consta de tres parts. Cada una d'aquestes es puntua de 0 a 10.

El comentari de text pondera un 50%; el comentari i anàlisi de qüestions de caràcter ètic i/o sociològic un 25%; i el comentari i anàlisi de qüestions de caràcter lògic i/o epistemològic un 25%.

Es pot escriure només amb bolígraf blau o negre, no es pot emprar cap tipus de corrector.

Per realitzar aquesta prova disposa d'un màxim de 4 h.

OPCIÓ A

1. Comentari de text (50%)

"Cal reconèixer en principi, del fet que hi hagi alguna cosa més aviat que no-res, que hi ha, en les coses possibles o en la possibilitat mateixa, és a dir, en l'essència, una certa exigència d'existir, o bé per així dir, una pretensió d'existència, en una paraula, que l'essència tendeix per si mateixa a l'existència. D'on se segueix encara que tots els possibles, és a dir tot allò que expressa una essència o una realitat possible, tendeixen amb igual dret a l'existència, en proporció a la quantitat d'essència o de realitat, és a dir, del grau de perfecció que impliquen. Perquè la perfecció no és més que la quantitat d'essència.

Per això, es comprèn de la manera més evident que, entre la infinitat de combinacions i de sèries possibles, la que existeix és aquella per la qual pot existir un màxim d'essència o de possibilitat. Sempre hi ha, en les coses, un principi de determinació que cal deduir de la consideració d'un màxim i d'un mínim, a saber, que s'aconsegueixi el màxim efecte amb una mínima despesa. [...]

D'aquí que pugui comprendre's amb admiració com, en la formació original de les coses, Déu aplica una espècie de matemàtica divina o de mecanisme metafísic, i com intervé la determinació del màxim. Així en geometria, entre tots els angles, l'angle determinat és l'angle recte. Així un líquid abocat dins d'un altre heterogeni, adquireix la forma que té el màxim de capacitat, a saber, la forma esfèrica. Així, encara, i sobretot en mecànica ordinària, de l'acció de molts cossos greus concurrents resulta el moviment pel qual al cap i a l'últim s'aconsegueix la major pendent. I així com tots els possibles tenen igual dret a existir, en proporció a la seva realitat, així tots els pesos tenen també igual dret a la caiguda, en proporció a la seva gravetat; i així com es produeix el moviment pel qual s'assenyala el màxim de caiguda dels cossos, així també el món que arriba a ser és aquell que realitza el màxim de possibles."

Leibniz, G., *De la production originelle des choses prise à sa racine*, Vrin, París, p. 84-85.

2. Comentari i anàlisi de qüestions de caràcter ètic i/o sociològic (25%)

“La tolerància il·limitada pot conduir a la desaparició de la tolerància. Si estenem la tolerància il·limitada fins i tot a aquells que són intolerants; si no ens trobem preparats per defensar una societat tolerant contra les presses dels intolerants, el resultat serà la destrucció dels tolerants i, juntament com ells, de la tolerància.

Amb aquest plantejament no volem significar, per exemple, que sempre hàgim d'impedir l'expressió de concepcions filosòfiques intolerants; mentre puguem contrarestar -mitjançant arguments racionals i mantenir-les en escac davant l'opinió pública, la seva prohibició seria, per cert, poc prudent. Però hem de reclamar el dret de prohibir-les, si cal per la força, doncs bé pot succeir que no estiguin destinades a imposar-se en el pla dels arguments racionals, sinó que, per contra, comencin per acusar tot raonament.”

Popper, K., 1945, *La societat oberta i els seus enemics*.

- Exposi de forma exhaustiva la implicació de la proposta de Karl Popper i posi-la en diàleg amb alguna altra proposta filosòfica.
- Proposi un plantejament didàctic d'aquest debat filosòfic per un grup d'Educació en valors cívics i ètics de quart d'ESO. Aquest plantejament didàctic ha de contenir: la metodologia que utilitzaria, les activitats que duria a terme, la temporalització d'aquesta; tot tenint en compte la diversitat pròpia d'un grup de quart d'ESO.

3. Comentari i anàlisi de qüestions de caràcter lògic i/o epistemològic (25%)

Existeix el progrés en la ciència?

- Desenvolupi el debat entorn aquesta qüestió.
- Determini i argumenti, tenint en compte els continguts curriculars, en quina assignatura pròpia del Departament de Filosofia tractaria aquesta qüestió.

Es proposen dues opcions de prova pràctica de les quals l'aspirant en tria una.

La prova consta de tres parts. Cada una d'aquestes es puntua de 0 a 10.

El comentari de text pondera un 50%; el comentari i anàlisi de qüestions de caràcter ètic i/o sociològic un 25%; i el comentari i anàlisi de qüestions de caràcter lògic i/o epistemològic un 25%.

Es pot escriure només amb bolígraf blau o negre, no es pot emprar cap tipus de corrector.

Per realitzar aquesta prova disposa d'un màxim de 4 h.

OPCIÓ B

1. Comentari de text (50%)

"La forma contemporània de l'autèntica grandesa és una civilització constituïda per l'espiritualitat del treball. És una idea que es pot proposar sense risc de desunió. El mot "espiritualitat" no implica cap afiliació particular. Els mateixos comunistes, en l'atmosfera actual, sens dubte no el refusarien. Seria fàcil de trobar en Marx citacions en les quals censura la manca d'espiritualitat a la societat capitalista; cosa que implica que ha de ser present en la nova societat. Els conservadors tampoc no gosarien refusar aquesta fórmula. Els elements radicals, laics, francmaçons, tampoc. [... Tothom repeteix, amb termes lleugerament diferents, que patim un desequilibri degut a un desenvolupament purament material de la tècnica. El desequilibri només pot ser reparat per un desenvolupament espiritual en el mateix àmbit, és a dir, en l'àmbit del treball. [... Una civilització constituïda per una espiritualitat del treball seria el més alt grau d'arrelament de l'home en l'univers i, per tant, allò oposat a l'estat en el qual ens trobem, que consisteix en un desarrelament quasi total. Aquesta és, per naturalesa, l'aspiració que correspon al nostre patiment."

Weil, Simone, *L'arrelament*, 2023, edicions de 1984.

2. Comentari i anàlisi de qüestions de caràcter ètic i/o sociològic (25%)

"Als Estats Units, tot el sistema legal es basa en si la persona tenia la intenció [de fer alguna cosa] i si, tot saber això, podria haver fet una altra cosa. Això és suficient per acabar un judici.

I des de la meua perspectiva, això no té absolutament res a veure amb el lliure albir. I centrar-se en això és com demanar a algú què pensa d'un llibre quan tot el que va fer va ser llegir la darrera pàgina, perquè el punt és: tens una intenció conscient i vares triar actuar en conseqüència."

Entrevista al neurobiòleg nord-americà Robert Sapolsky. Rodríguez, M. (2024, 26 febrer) BBC News Mundo

- a) A partir d'aquest fragment, estableixi el marc teòric en el qual es desenvoluparia la qüestió ètica que es planteja.
- b) Proposi un plantejament didàctic d'aquesta qüestió filosòfica per un grup d'Introducció a la Filosofia de tercer d'ESO. Aquest plantejament ha de contenir: la metodologia que utilitzaria, les activitats que duria a terme i la temporalització d'aquestes, tot tenint en compte la diversitat pròpia d'un grup de tercer d'ESO.

3. Comentari i anàlisi de qüestions de caràcter lògic i/o epistemològic (25%)

El llenguatge transforma la realitat?

- a) Desenvolupi el debat entorn aquesta qüestió.
- b) Determini i argumenti, tenint en compte els continguts curriculars, en quina assignatura pròpia del Departament de Filosofia tractaria aquesta qüestió.